

képviselő, 1922-től a román kamara, majd a szenátus tagja. Számos gazdasági, történelmi és szépirodalmi írása jelent meg. Sokat fáradozott a magyar és a román nép baráti kapcsolatainak előmozdításáért. A nagy román költőnek, Eminescunak első magyar fordítója. (Mh. 1945. Kv.) Teofil Bugnariu: A legelső magyar Eminescu-fordítás. Korunk 1964. 10. sz.

November 17.

— Nemzetközi Diáknap.

— 50 éve, 1923-ban halt meg Eduard BORNHÖHE észt író, az észt történelmi regény megteremtője. (Sz. 1862. február 5. Rakvere) M 72. 1. 54.

— 200 éve, 1773-ban Debrecenben született CSOKONAI VITÉZ Mihály költő, színjátékíró, a magyar felvilágosodás legnagyobb lírikusa, legsokoldalúbb költőegyenisége. (Mh. 1805. január 28. D) M 69. 2. 31—41. *Karnyóné.*

November 18.

— 1920: A Törökországi Kommunista Párt megalakulása.

— 1888: Az Erdélyi Irodalmi Társaság megalakulása. M 68. 11. 54.

— 310 éve, 1663-ban Szendrőn született KÖLESÉRI Sámuel polihistor orvos, hivatalnok, az erdélyi tudományos és közélet kiemelkedő személyisége. (Mh. 1732. dec. 24. Szeben) M 72. 10. 61.

November 19.

— 145 éve, 1828-ban halt meg Bécsben Franz SCHUBERT jeles osztrák zeneszerző. A lichtenthali tanító fia már otthon, gyermekeiben részt vesz a házi kamaramuzsikálásban. Később mint az udvari énekkar tagját Antonio Salieri oktatja rendszeresen. Küzdelmes életében a dal bizonyul legjelentősebb alkotási területének. Dalköltészetének ékessége *A szép molnárné, Téli utazás* c. két ciklus s a halála után barátai által *Hattyúdalok* címmel összeállított füzet. A különálló dalok között is igen szép számmal kerül egyetemes értékű: *a Margit a rokkánál*, s *Erlkönig-től* az utolsóikig. Dalköltészete örököse a ber-

lini iskola (Zelter, Reichardt) eredményeinek, s magába olvasztotta a délnémet, osztrák népdalt, különös hangsúlyt fektetve a hangulatfestésre. Néhány dalát átvitte hangszeres zenéjébe s egy-egy tétel vagy teljes mű alapjává tette (*A halál és a leány-t* a D-moll vonósnégyesbe, *A pisztráng-ot* a vonósötösbe, *A vándor-t* a Wanderer-fantáziába stb.). Hangszeres muzikájából fennebb említett művei mellé felsorakoznak szimfóniái (leggyakrabban az *Ötödik, Hetedik* s a *Bejejezetlen*), zongoraszonátái, stilizált táncai. Jellegzetesen romantikus hangvételűek az *Impromptu* és a *Moments Musicaux* darabjai. Néhány művében a verbunkos forrásaiból is merített (*Divertissement à l'Hongroise, A-moll vonósnégyes* fináléja). Bár sokszor kísérletezett a zenés színpaddal, ez a műfaj hálátlannak bizonyult számára. Mindössze *Rosemunde* című nyitánya hangzik fel időnként. (Sz. 1797. jan. 31.) — (kő)

— 175 éve, 1798-ban Péterváron született Alekszander P. BRJULOV orosz építész (Karl P. Brjulov festő testvére), a klasszicista építészet hagyományainak kiemelkedő folytatója. Legjelentősebb munkái: a pétervári (Leningrád) Palotatér építészeti együttese, a Mihajlovszkij színház, a pulkovói csillagvizsgáló. Késői alkotásaiba a neogótika stílusjegyeit is beépíti. (Mh. 1871. jan. 9. P) (OI)

November 20.

— 35 éve, 1938-ban halt meg Jean ATHANASIU román operaénekes (bariton), a huszadik század egyik legkiválóbb román előadóművésze, a Román Opera egyik megalapítója. (Sz. 1885)

November 21.

— 120 éve, 1853-ban született Dr. Alexandru N. VITZU orvos, fiziológus, a modern román fiziológia egyik megalapozója, a fiziológiai oktatás megalapítója, az endokrinológia romániai előfutára. (Mh. 1902. dec. 25.)

November 22.

— 10 éve, 1963-ban Dallasban halt meg John F. KENNEDY amerikai demokrata párti politikus. 1946-tól kép-

viselő, 1953-tól szenátor, 1960. november 4-től az Amerikai Egyesült Államok elnöke volt. Meggyilkolták. (Sz. 1917)

— 75 éve, 1898. nov. 10/22: A Román Akadémiai Könyvtár a tudományos kutatók számára nyilvános könyvtárrá válik.

— 60 éve, 1913-ban Lowestoftban született Benjamin BRITTEN angol zeneszerző. Többek között Frank Bridge tanítványa is volt, akinek később egyik témáját változatok keretében feldolgozta. Felfogásaiban fontos helyet foglal el az ifjúság zenei nevelésének kérdése. Két nagy munkájával is segítségére siet a fiataloknak, hogy megismerhesse a zene gazdag világát: *Purcell* egyik témáját változatok és fuga formájában dolgozza fel, hogy így érzékeltesse a zenekari hangszerek jellegét s magát az együtttest. *Játsszunk operát* című művében a zenés színpad titkait tárja fel ifjú barátai előtt. Első operájában, a *Peter Grimes*-ben a cselekmény lélektani ábrázolása, közösség és egyén kapcsolata foglalkoztatja. Későbbi operái a műfaj más-más típusát képviselik: a *Lukrécia elrablása* kamara-opera, az *Albert Herring* vígopera, *A kis kéményseprő* gyermekopera (*A játsszunk operát* utolsó felvonása), a *Billy Budd* látványos nagyopera, a *Gloriana* ünnepi játék. Legutóbb Shakespeare-műből készített operát: *Szentivánéji álom* címmel, s felelevenítette Purcell *Dido és Aeneasát*, Pepusch-Gay *Koldusoperáját*. Hangszeres műveiben szívesen alkalmaz tágabb értelemben vett programot (*Egyszerű szimfónia, Sinfonia da Requiem*), másrészt a koncertálás foglalkoztatja (*Zongora-, Hegedű-, Bal kéze írt zongoraverseny*). Kantáták, kórusművek, dalciklusok (*Les Illuminations, Hét Michelangelo-szonett, Szerenád, Téli versek*), s kamarazenedarabok egészítik ki munkáinak sorát. Nyelvezetében kiegyensúlyozottan hasznosítja a modern zene vívmányait. — (kő)

November 23.

— 45 éve, 1928-ban Berlinben halt meg Constantin IVANUȘ, a romániai munkásmozgalom kiemelkedő harcosa. (Sz. 1886. nov. 11. Magherești, Gorj) M 71. 10. 61.